

УВОД У ПОЛИТИЧКУ ТЕОРИЈУ

Вера Арежина-Ђерић

Универзитет у Београду, Факултет политичких наука

Проф. др Драган Симеуновић:
Увод у политичку теорију,
Институт за политичке студије,
Београд, 2009,

У литератури која се бави политичком теоријом, мало је дела који, у духу научне објективности, упућују не само на развој и разлоге заснованости политичке науке, већ едукативно указују на примере из света политичких идеја и политичке праксе, као и на одређење битних категорија у политичким наукама, као што су: политика, држава, моћ, идеологије, политичке партије, и друге.

Дело „Увод у политичку теорију“ чине два дела.

Први део – *Карактеристике*, проучава *историјски развој политичко-научне мисли, заноснованост науке о политици и однос политичке теорије и теорије политике*.

У делу који се односи на *историјски развој политичко-научне мисли*, проф. Симеуновић с правом истиче да је наука о политици „најстарија друштвена наука“ која се још у античком периоду издвојила из филозофије и постала „краљевска наука“, а касније је створила и своју сопствену методологију – методологију политичких наука. Аутор приказује, јасно и сажето, историјски развој политичке мисли и теорије, у античком периоду у делима и доприносу софиста – Сократа, Платона, Аристотела и Цицерона, а у средњем веку – од црквених учења Светог Августина и Томе Аквинског, Светог Саве, Стефана Првовенчаног, до Макијавелија (у 15. веку) и Томаса Хобса. У нововековном периоду, од 16. до 19. века, аутор указује на развој политичке мисли којем су допринели Лок, Монтескје, Боден, Русо, Кант, Овен, Маркс, Бакуњин, а код нас В. Јовановић, који је први дефинисао политичке науке, затим Јован Рајић, Доситеј Обрадовић, Светозар Марковић, Никола Пашић, Јован Скерлић, Слободан Јовановић и други.

Аутор као проблеме *заснованости науке о политици* наводи, прво, различита схватања предмета науке и, друго, различите термине којима се означавају политичке науке. Он указује да је један од важних разлога за стварање политике „човекова тежња ка срећи“, односно да човеку буде добро, тако да се предмет науке о политици, од античког периода до данас, сводио на политичко деловање које је свесна, организована, умна и практична активност која води постизању општег добра. Међутим, аутор оправдано сматра да предмет науке о политици не може бити само политичко деловање, већ да је то читава политичка сфера, као самостална област друштвене стварности коју чини „све што је политичко: политичка свест, политичко делање и друге политичке активности и специфични органи – техничка структура, ...међународни односи и политичка историја“.

Одређени проблеми при заснивању науке о политици јављају се и због употребе различитих термина, као што су: „политичке науке“, „политичка наука“, „наука о политици“, „политикологија“ и „политологија“, који се користе углавном у Немачкој, Хрватској, али и у Босни и Херцеговини, а који је погрешан, јер нити одговара политици, као предмету проучавања, нити је изведен из корена грчких речи „*politicos*“, „*politica*“ за појам „политика“, већ из грчке речи „*politis*“, која значи „грађанин“.

Последњи сегмент првог дела књиге односи се на *политичку теорију* која је дефинисана као „систем смислених исказа, сазнања и претпоставки о политичкој сфери друштвене стварности“, чиме испуњава битна правила научног дефинисања. Поред тога, велики допринос аутора огледа се у одређивању елемената, функција, својстава теорије политике, као и њене класификације према различитим критеријумима. Аутор критикује погрешно поистовећивање политичке теорије са: а) доктрином и б) политичком филозофијом, која се заснива на моралним, религијским и другим вредностима, за разлику од политичке теорије која почива на чињеницама.

У другом делу књиге аутор пружа јасан и обухватан преглед бројних *категорија* у политичкој теорији, као што су: држава, моћ, власт, сила и насиља, идеологије, политичке партије, политичко вођство, политичка култура, демократија, слобода, глобализација и друге, проучавајући њихово порекло, појмовно одређење, класификације и друга битна својства, чиме се ова књига значајно издваја од остале литературе. Указаћемо само на неке од наведених категорија.

Прва категорија коју професор Симеуновић проучава у другом делу књиге јесте *политика*. Он сматра да су на настанак и развој политике утицали различити фактори – природни (клима, деловање географских чинилаца), демографски и друштвено-економски, као и сама природа човека, односно страх и жудња за моћи. Аутор пружа различита одређења политике, од античког периода и промишљања софиста Платона и Аристотела, преко мислилаца средњег и новог века – Макијавели, Томас Мор, Томас Хобс, до са-

времених одређења политике у схватањима Хане Арент, Рејмонда Арона, Дејвида Истона, Карла Дојча, Габријела Олмонда, Николаса Лумана, и даје своје јасно и обухватно одређење политике.

Значајан је и допринос аутора у одређењу категорије *глобализација*, која је данас веома актуелна. Међутим, иако се та категорија често користи у стручној и научној литератури, аутор указује на њено погрешно поистовећивање са појмовима „глобализам“ и „нови светски поредак“. У овом сегменту другог дела књиге наводе се циљеви глобализације, као и одређене препреке том процесу. Разумевање те категорије је битно, јер је „одувек постојала ‘воља за моћ’ најјачих држава света... као и њихови планови да свет уреде према својим назорима, потребама и интересима“.

Књига „Увод у политичку теорију“ изазвала је велику пажњу, јер је њен аутор међународни експерт, који већ дужи низ година успешно изводи наставу као редовни професор Универзитета у Београду, и који је до сада објавио многа значајна дела (монографије) у области политичке теорије и политичких наука, као што су: „Државно насиље“, „Основи политичких наука“, „Тероризам“ и друга дела.

За разлику од многих теоретичара, аутор је поштовао сва правила методолошког приступа и теоријског истраживања у овом делу.

И ово дело, због проучавања историјског развоја политичке теорије, као и различитих, битних и комплексних категорија које су исказане јасним и језгровитим језиком, има посебну вредност и испуњава све захтеве уџбеника за изучавање политичких теорија.